

207

PROGRES ȘI CULTURĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL:

1. Figuri mureșene:
Constantin Romanu-Vivu *Dr. Nicoară și V. Netea*
2. Păstel Cluj Central Univers *Marin Radu-Voinea*
3. Primele școli creștine — *Dr. Nicolae Crețu*
4. Acțiunea de redresare
a școlii primare — *Ieronim Puia*
5. Iarnă (versuri) — — *Const. Ștefăniu*
6. O pagină de sbucium din
trecutul județului Mureș *Romul Cătarig*
7. Avânt (versuri) — *Alexandru Șara*
8. Biciu pentru concetățenii
mei — — — *Nicolae Ursu*
9. Adorație (versuri) — *Vasile Netea*

CRONICA

Pedagogică: Radu Petre: *Problema interesului și Metoda centrelor de interes* (Istrate Drăgușan).

Literară: I. Al. Bran-Lemeny; *Talaz* (poezii) (n. albu). — Gherghinescu-Vania; *Amvonul de azur* (poezii) (Victor Lucrețiu). — Traian Chelariu *Exod* (versuri) (David Lazar). — Reviste și ziare.

Note: Selma Lagerlöf — † I. G. Duca — † I Cantacuzino

Constantin Romanu-Vivu.

Sbuciumul și moartea acestui martir reprezintă capitolul cel mai trist și mai întunecat al „figurilor mureșene”. Constantin Romanu a plătit prin cea mai grozavă suferință fizică și sufletească, curajul acțiunii și ideilor sale în vje-lioasa vâltoare dela 1848. A fost o figură energică și luminoasă, un bărbat în care virtuțile strămoșești s’au întrupat cu prisosință, un luptător îndârjit pentru unirea neamului, un pribeag și un idealist, un erou și un martir.

Astăzi un uitat, un nedreptățit, un mormânt fără cruce și fără cununi.

E cea mai complectă „figură” a Mureșului : prin naștere, prin faptă, prin moarte.

E viteazul, din această regiune, care prin sângele lui a înroșit aurora unirii și libertății noastre naționale.

Lui Constantin Romanu smerită închinare ; visurilor lui — săvârșite astăzi — suprem devotament ; viața lui vrednică pildă ; moartea lui, fierbinte aducere aminte ; mormântul lui rușine și nemângăiere !

Asupra vieții, idealurilor, faptelor și morții lui s’a aplecat inima și mintea profesorului universitar, Dl. Silviu Dragomir, care și-a onorat intrarea în Academia Română vorbind despre Constantin Romanu. Din pâclele vremii a scos la lumină povestea unui martir, însuflețind simțirea unei năzuință și dând strălucirea cuvenită unui erou.

Constantin Romanu s’a născut în comuna Pintic, de lângă orașelul Teaca. Anul nașterii este necunoscut, sau foarte greu de precizat. Biograful său, Dl. Dragomir, află că în 1842 a fost înscris la seminarul teologic din Blaj, având 21 de ani. În acest caz urmează că este născut la 1821, adică în anul năpraznicului sfârșit al lui Tudor Vladimirescu, a cărui soartă o va urma cu atâta urgie și eroul mureșan.

Dacă ar fi să acceptăm metempsihoza, atunci am admite fără nici-o rezervă că spiritul lui Tudor Vladimirescu a prins viață nouă în Constantin Romanu. Prea se aseamănă tra-



gicul celor două vieți, prea au sfârșit identic, ucși mișește pentru a nu ne gândi la aceste dureroase asemănări.

La seminar a stat puțin, căci izbucnind un conflict între episcopul Lemeny — care a continuat rolul urât al lui Bob — și un grup de profesori în frunte cu Simion Bărnuțiu, care apoi a trebuit să plece, au fost eliminați din școală pentru rebeliune. După plecarea din seminar, care l-a durut mult pe tânărul Romanu, acesta a părăsit Ardealul, și ajungând la București a fost angajat ca profesor la un pension.

Aici se plămădește infocatul ideal al lui Constantin Romanu, în contactul cu marile figuri ale Munteniei revoluționare, dintre cari el a cunoscut mai intim pe Nicolae Bălcescu și pe frații Golești. Alături de Ion Maiorescu și de Aug. Treboniu Laurian, noul venit reprezenta aici noua școală românească, pornită din Ardeal de către Gheorghe Lazăr. În scurtul timp cât a stat în București, Constantin Romanu și-a făcut întinse relații, bucurându-se de distinse aprecieri. Sufletul lui sensibil vibra în spiritul renașterii naționale, în spiritul nou ce cuprindea tot mai multe inimi, propovăduit de mințile îndrăsnețe ale celor ce doreau o orientare nouă vieții românești. Constantin Romanu i-a cunoscut, i-a înțeles, i-a iubit și a călcat pe urmele lor. Ochii lui erau însă mereu îndreptați spre Ardeal. Suntem în preajma lui 1848.

O generație vijelioasă și dârză se înfiora de răsunetul libertății ce venea din veacuri. O frământare răscolitoare cuprinsese toate inimile românești. Toate se entuziasmau de idealurile libertății. Ecourile revoluției franceze inflăcăraseră pe toți românii; ardeleni, munteni, moldoveni, toți se agitau și se organizau pentru lupta românismului.

În aceste vremuri sufletul lui Constantin Romanu ardea. Lăsase în Ardeal atâția prieteni cari erau acum frământătorii ideilor revoluționare: găsisse în București o atmosferă atât de prielnică revoluției, încât chemările idealului național îl cuprinseseră în vraja lor înfierbântată. Veni în Ardealul copilăriei sale. Aici fostul său profesor, Simion Bărnuțiu, ridicase steagul revendicărilor naționale și chema tinerimea la luptă: veșnica tine ime a tuturor orientărilor noi, a tuturor biruștelor vii, a tuturor valurilor neînfrânte. Constantin Romanu fu din prima zi alături de marele român ale cărui păreri și atitudini le împărtășia cu atâta curaj.

În organizarea revoluției a avut un rol de o deosebită importanță. Intervenind între membri comitetului revoluționar unele neînțelegeri, pe chestiuni confesionale, el se ridică cu îndrăsneală și arată că nu chestiunea confesională primează acum, ci cea națională. La adunarea națională de pe Câmpia

Libertății, unde a fâlfâit în plesne de flăcări spiritul înviorător al lui Bărnuțiu, Constantin Romanu fu ales în delegația ce trebuia să se prezinte împăratului, alături de tinerii săi tovarăși: Al. Papiu Ilarian, Avram Iancu, etc. Fruntașii Ardealului, în frunte cu episcopii Șaguna și Lemeny, sperau să-și câștige drepturile prin diplomație și bună înțelegere. Împăratul speriat de sgomotul maghiar, ezita să se pronunțe. Ii era teamă. Ungurii hotărâseră unirea Transilvaniei cu patria lor. Conducătorii rămăseseră nedumeriți. Acțiunea românească ajunsese la un punct mort. Entuziasmul și clocotul dela început se topise în interminabilele pertractări. Un scepticism momentan ostenise inimile. Constantin Romanu suferea. El voise un iureș cutropitor al răsbunării seculare, în urma căruia neamul românesc să se înalțe ca un codru falnic. Voise o deslănțuire violentă care să curme năpraznic umilintele noastre. Voise, sperase, luptase și totuși dușmanul rămăsese stăpân. În fața acestei situații neașteptate, tânărul revoluționar trecu iarăși Carpații pentru a participa la revoluția de acolo, cutreerând satele semănând semințele idealului național. În acelaș timp purtă o intensă corespondență cu tovarășii săi din Ardeal.

Aceștia erau încă în așteptare și nedumerire. Această pasivitate care îl duruse de Constantin Romanu și-l făcuse să treacă Carpații, îl enervă și-l nemulțumi și pe învioratul Avram Iancu. Deacum începe rolul eroic a Craiului Munților. Strigătul său aruncat în fața comitetului era irevocabil și cătrănit de amenințări: „Vorbiți, vorbiți, eu mă duc în munți să fac revoluție“. Și Avram Iancu a plecat în munți, la Moții lui dragi și învrăjbiți, și a făcut revoluție.

Ardealul fu pătruns în toate fibrele sale de agitația ce cutremura un neam întreg. S'au înrolat pentru libertate și dreptate toți locuitorii satelor cutreerate de Horia cu 64 de ani mai înainte. Cugetele ardeau, brațele se înarmau, satele așteptau comanda și jertfa. Avram Iancu scosese din umbra codrului o armată întreagă. Oștile maghiare ce pătrunseseră în munți fură sdrobite, iar rămășițele lor se retrăgeau istovite. După secolii de adormire, neamul românesc își făcea din nou probele de vitejie. Ardealul se înleștase la luptă năpraznică împotriva dușmanului de veacuri. S'au trăit atunci zile de aprigă nădejde. Revoluția din Moldova eșuase dela început. Muntenii fură siliți în fața amenințărilor rusești și turcești să se astâmpere deocamdată. Alecu Russo și Nicolae Bălcescu vin în Ardeal. Aici se frământa acum mai energic sufletul neamului. Ar fi putut lipsi din această vâltoare, Constantin Romanu?

El veni și numai decât îi fu incredințată comanda legiunei a XII, din regiunea Reghinului, formată din 104 co-

mune. Era prefect. Deacum înainte își adaugă numelui său și pe acela de *Vivu*. Convins de seriozitatea rolului ce-i fu încredințat, el își organizează cu multă inimă o legiune formată din 1500 de ostași, mobilizați pentru libertatea și dreptatea neamului românesc. Cu acești oameni, cari se sporiau mereu, Constantin Romanu a plecat să infrunte bandele secuiești ce se revărsaseră ca un puhoiu pustiitor și ucigaș peste satele românești din josul Tg.-Mureșului. Bine înarmate, cu puști și arme militare bandele dușmane prădau și ucideau cu violență smeritele rezistențe ce le ridicară acele sate. Mulți români pieriră, mulți tineri, multe nădejdi. Cu puhoiul acestei bande s'au ciocnit legionarii lui Constantin Romanu. Iată cum înfățișează Dl. Silviu Dragomir, bătălia : „La Ațintiș și Cecălaca fură isbiți la 31 Octomvrie de legiunea lui Roman. De astădată gloatele române smulseră învingerea completă și Săcuii decimați, s'au retras în plină debandadă. În zadar încercă atunci contele Lazar în trei zile consecutive, să rupă cordonul de fier și să-și facă trecătoare peste Mureș. Toate atacurile fură înecate în sânge și unul după altul, trei poduri bătute în pripă, fură distruse de legionari. În 3 Noembrie întreaga coloană a Secuilor se retrăgea în fugă spre Iernut și Târgul-Mureșului, lăsând în mâna Românilor o imensă pradă, tot rodul jafurilor barbare, în 5 Noembrie, când gloatele de pe Târnava Mică de sub conducerea tribunilor Bianu și Nicolae Pop, sprijinite de câteva detașamente de soldați regulați, reunite cu legiunea a XII.-a, îi înconjurară la Iernut și Cuci, brigada săcuiască fu complet distrusă, husarii lor, împreună cu căpitanul Pünkösdy, fură luați prizonieri, iar comisarul guvernului abia isbuti să se strecoare la Târgul-Mureșului și de acolo spre secuime“. Astfel și-a început cariera de prefect Constantin Romanu-Vivu.

După această strălucită faptă de arme, una din cele mai frumoase din revoluția dela 1848, prefectul porni să-și organizeze regiunea. Din românii din jurul Reghinului și depe la Teaca și-a făurit o oștire pe care se străduia să o instruiască chibzuit, să o înarmeze, și să o pregătească pentru atacurile ce se puteau ivi în fiecare moment. Când se crezu destul de stăpân pe forțele sale, prefectul Roman porni în spre Gurghiu unde dezarmă pe Săcuii agitați și apoi pe Valea Mureșului. Desigur că aceste dezarmări au pretins mult curaj și tact. În urma acestei stăruinți întreaga sa regiune era pacificată, și singurele forțe armate erau cele românești și cele imperiale. În urma acestei activități eroice, fruct al minunatului său talent de organizator și a tenacității sale, Constantin Romanu-Vivu în fruntea trupelor sale se îndreptă spre Târgul-Mureș. Neavând curajul unei rezis-

tente în fața dârjilor români și a eroicului lor prefect, cetatea maghiară își deschise porțile și astfel legionarii mureșeni intrară în Târgu-Mureș ca biruitori.

Dar timpul libertății naționale și al dreptății pentru neamul nostru încă nu sosise. Jertfele nu fuseseră destul de scumpe, sânge trebuia să mai curgă, lacrimi să mai întristeze ochii, și astfel soarta a amânat pentru mai târziu realizarea visurilor românești.

Biruințele lui Constantin Romanu-Vivu au trebuit să se plece în fața invaziei maghiare ce venia cutropitoare din regiunea câmpiei. Trupele imperiale nu putură opune rezistență și au fost silite să se retragă. Fiara maghiară se ridica turbată.

Constantin Romanu-Vivu se retrase pe Valea Mureșului în sus spre Toplița, iar într'o noapte târzie, fără pază și fără tovarăși numeroși, fu prins împreună cu câțiva din credincioșii săi tribuni. În modul cel mai barbar și mai rușinos fură transportați pe jos la Târgu-Mureșului, și aruncați la închisoare.

După un simulacru de judecată în care judecătorii săi n'au putut face dintr'un erou un bandit, a fost trimis în spre Debrețin. Gândul judecătorilor săi era însă altul; voiau să-l omoare fără sentință. Acest capitol din viața nefericitului prefect a fost reconstituit, — după memoriile contemporane — de Dl. Aurel Filimon, directorul Muzeului din Tg.-Mureș, și un fragment a fost publicat de Dsa în ziarul „Credința” din Reghin.

Din articolul publicat de Dl. Filimon se vede cum Constantin Romanu-Vivu, împreună cu soții săi, în loc să fie expediați în josul Mureșului spre Debrețin, au fost porniți pe șoseaua ce duce spre Mureș în sus.

La pășirea pe hotarul comunei Sângeorgiu, o bandă de bătauși urlători s'au năpustit asupra dezarmaților prizonieri, și în modul cel mai barbar i-au omorât. Trupurile lor au rămas câteva zile pradă rușinii și nelegiurii în șanțul drumului.

N'au avut niciodată un mormânt cinstit și nici o cruce nu le-a umbrat țărâna trupurilor.

Astfel a fost viața, lupta și moartea prefectului Constantin Romanu-Vivu, omorât de unguri în 1849.

O placă comemorativă așezată de stăpânirea românească pe zidul școlii primare de lângă piața Sfântul Gheorghe din Tg.-Mureș, amintește trecătorilor de tragica lui moarte.

Atât.

Mormântul său nici până astăzi n'a fost edificat în piatră și asupra lui încă n'a fost așezat un monument.

Această uitare e o rușine pe care viitorul și oamenii va trebui să o îndrepte.

Noi am scris aceste pagini fără nici-o pretenție istorică, ci conduși de fierbinte dorință ca numele eroului martir să nu rămână necunoscut, și că tineretul acestui ținut să nu uite a lua pildă din vrednicia lui Constantin Romanu-Vivu.

Dr. E. Nicoară și V. Netea.

PASTEL.

*Jos, în vale, la povarnă
A căzut potop de iarnă.*

Sus, pe munte,

Vânturi crunte

Spulberă, prăvălue

Și 'n prăpastii năruie

Valurile de zăpadă . . .

Vântul s'a întins la sfadă :

Dinți de piatră

Mușcă, latră,

Sângerează . . .

Deodată cerul înserează.

Cumpene ridică

Ghiața de pe chică.

Ies din beznă ciuturi.

Cade neaua ca un roi de fluturi . . .

Peste toată viața și tot locul

Vremea își deslănțue sorocul...

Sus — pe sat — veghiază alb Norocul...

Marin Radu Voinea

Primele școli creștine.

(Continuare și sfârșit.)

Geniul apologetic și expunerile de doctrină ale lui Tertulian, Athenagora, Ciprian, etc. coincid cu domniile unor împărați mai îngăduitori. În acest timp acțiunea didactică fu mai pronunțată și mai nestingherită. Episcopii și presbiterii erau slujitorii bisericii și dascălii credincioșilor, iar bisericile mutate din ascunzișurile catacombelor în case de rugăciune și în basilici romane rămase acum pustii, deveniră locașuri de învățătură. Când ereticul Nôet a fost citat la finele veacului II-lea în fața presbiterilor din Smyrna pentru că să-și dea seama de inovațiile introduse de el, aceștia îi opuseră simbolul credinței cel oficial, adăugând, „noi mărturisim ceea ce am învățat“. Aceasta însemnează că învățătura creștină se răspânde prin scrieri și prin viu graiu, așa cum reiese din Evanghelie și din tradiție.

Tot ca mijloc de instruire fură simboalele, adică acele formule scurte de mărturisire de credință cari serviau de rugăciune și cari circulau nescrise precum și liturghia și muzica. Un astfel de simbol primitiv este următorul :

„Cred într'un singur Dumnezeu tatăl cel atotputernic și în Domnul Isus Hristos fiul său unul născut, care s'a născut din fecioara, care a fost răstignit sub Ponțiu Pilat și a treia zi a înviat din morți și care s'a înălțat la ceruri și șade de a dreapta Tatălui ; care va judeca vii și morții, și'ntr'un duhul sfânt și 'n învierea morților“.

Liturgia fu mijlocul de instruire și de introducere în cele sfinte precum și de purificare a credincioșilor. Micile rugăciuni ce o însoțiau ca : Mărire ție Doamne, în veci ; sau Osana întru cei de sus, ori rugăciuni mai pe larg ca cea amintită în *Acta Iohannis* și care se rostea când se împărtășiau credincioșii, serviau și de mijloace de înălțare a spiritului către Dumnezeu și de educa-re morală pentru ei.

Cea mai veche liturgie de origine apostolică a fost liturgia sfântului Iacob.

În privința muzicii, obiectul de predilecție fură psalmii lui David cari prin măreția versului și prin profunzimea lor piozitate exprimată în forme atât de frumoase, făcură pe creștini să-i cânte și să-i recite. Deja în epoca apostolică se citează în ep. către Corinteni XIV—15 și Coloseni III—96 să afirme că în *Bithinia* și *Pont* creștinii cântă imnuri lui Iisus ca unui Dumnezeu „carmen dicere Christos quasi deo secum invicem“.

Scrise latinește sau în grecește, în ritm aceste imnuri treceau din gură în gură și serveau întărirea în conștiințe a credincioșilor a diferitelor dogme din credința creștină. În timpul sinodului I ecumenic, se semnaleză cum *Ariu* utilizează pentru propaganda ereziei sale aceleași mijloace: imnuri cu caracter subversiv scrise în versuri, cari erau cântate de adepții săi și propagate în masele creștine.

În codicile Moratorii se menționează chiar existența unui *novum psalmum librum*, adică o carte de cântări bisericești cu scopul de a infiltra pe nesimțite concepțiile etice în sufletele credincioșilor. Gnosticii au utilizat deasemenea acest gen. Biserica creștină în fața acestor atacuri atât de fin alcătuite, a găsit cu cale să întrebuințeze imnurile ca podoaba pentru liturghie și astfel a luat naștere o literatură poetică foarte bogată, care prin dezvoltarea continuă a dat naștere serviciului religios al utreniei și al liturghiei compus aproape în întregime din imnuri de laudă scrise în versuri.

Acțiunea didactică a bisericii a continuat în mod tacit, apoi prin predică și prin îndrumări date cu orice prilej din partea șefilor bisericești. Locuri de instruire dela început au fost casele de rugăciuni și în timpul persecuțiilor, catacombele. Ca izvoare de predică și de instruire atât pentru credincioși cât și pentru șefii bisericii, fură: *Sf. Evanghelie, Faptele apostolilor și Epistolele Sf. Apostoli*.

Pe încetul, literatura se îmbogăți. Sf. părinți, apologeții și episcopii publicară lucrări a căror conținut trebuia să servească la luminarea credincioșilor. Când se înmulțiră credincioșii, fu nevoie de o erarhizare a lor și de o pregătire deosebită.

Primirea la creștinism trebuind să fie precedată de o pregătire serioasă și de o schimbare a vieții probată prin fapte, acți-

unea de catechizare trebuia făcu'ă într'un timp mai îndelungat și cerea prin urmăre și o împărțire a catechumenilor în clase. Prima *treaptă* purta numele de *audientes* (auditori). Aceștia erau admiși să asculte predica ținută de presbiter sau episcop, pentru a căpăta impuls pentru noua credință. În caz când credința sa era vie și stăruitoare, el trecea sub aripa unui preot, care-l instruia mai deaproape în adevărurile de credință, și la cererea sa, intra în legături oficiale cu biserica, primind numele de creștin. I-se punea condiția să renunțe la sacrificiile păgâne, și la frecventarea templelor și să înceapă o nouă viață conformă cu legea creștină, care acum avea mijlocul s'o cunoască mai deaproape. A doua treaptă a catechumenatului o formau — *genu flectentes* — acestora le era îngăduit să se roage în biserică alături de credincioși până la un anumit moment al liturghiei, când aceștia erau concediați, după ce mai întâi primiau binecuvântarea preotului.

Missa catechumenorum se numește și azi partea primă a liturghiei, până la rugăciunea ce o rostește diaconul : Cei chemați eșiți . . .

Aceștia făceau o ucenicie de 2—5 ani, în care timp primeau învățătura creștină în toată amănunțimea sa și de multeori se instruiu și 'n știința timpului, primind cunoștințe de filosofie, literatură, matematici, astronomie, așa precum a primit *Origene* dela catechetul său *Clement Alexandrinul*.

A treia treaptă de catechumeni o formau cei într' adevăr pregătiți și cari urmau să cunoască tainele. *Cyrilus* din *Ierusalim* (+386) ne dă un tablou complet al acestei clase de catechumeni în cele 18 catecheze ale sale, din cari trei tratează despre botez, 15 despre simbol, și cinci în care tratează despre misterete sf. liturghii. Aci arată necesitatea pregătirii morale pentru intrarea în creștinism, necesitatea postului și a curățeniei sufletești și trupești, precum și a pocăinții, a părerii de rău pentru faptele trecutului; „Noi servii lui Christos am primit și am deschis ușile tuturor. Tu ai intrat, tu ai fost găsil vrednic, numele tău a fost scris. Să dea Dumnezeu ca nimenea din cei primiți să n'audă cuvântul mirelui din Evangheli : Prietene, cum ai putut intra fără haină de nuntă ?“

Înainte primirii catechumenului în rândul credincioșilor și a admitterii lui *missa fidelium*, dădea un examen asupra cunoștințelor câștigate și apoi primea botezul. Cu acest prilej el rostea

simbolul credinței și după ce era afundat în apă, și primea ungerea cu sf. mir și împărlășirea cu sf. taine după prescripțiile legii creștine, devenia părtaș și luptător al bisericii creștine.

După edictul dela Milan (318) viața creștinismului capătă stabilitate și liniște. Constantin cel Mare înțelese glasul vremii și inscripția citită pe cer cu litere de foc, care-i spunea „in hoc signo vinces“ era tot așa de bine scrisă și în conștiința lui de om politic. Nu putea merge contra curentului celui mai numeros decât cu riscul unor pierderi nesfârșite. Reașezându-și drepturile sale contestate și pusă în posesia averilor sechestrare, biserica își luă în veac. IV drumul pașnicei desvoltări, cu toate enormele pagube pricinuite de domnia cumplită alui Dioclițian.

Literatura creștină se îmbogățește. Personalități distinse din lumea păgână trecură la creștinism și puseră în slujba noii credințe toată cultura lor păgână și luptară să arate superioritatea celei din urmă. Centrele academice păgâne fură inundate de tineri creștini, pentru a studia filosofia și retorica pentru ca să găsească în marii gânditori ai lumii vechi sprijin noii credințe. Pe încetul, odată cu încreștinarea împăraților, și marile centre deveniră creștine. *Alexandria, Constantinopol, Roma, Athena, Antiohia, Edessa, Efes* ș. a. se ilustrează prin mari dascăli creștini și printr'o cultură superioară creștină. *Cyril de Ierusalim, Athanasie, Eusebiu, Ion Hrisostom, Grigore de Nissa, Grigore de Nazians, Vasile cel Mare, Cyril al Alexandriei, etc.* sunt produsul culturii păgâne peste care s'a suprapus învățătura Mântuitorului cu toată frumusețea ei dogmatică și etică. Cultura însăși se colorează cu elementul creștin, iar viața particulară și publică se orânduiește după dreptarul evanghelic; biserica își ia rolul de conducătoare a vieții iar locul disputelor filosofice dealtădată îl ia acum disputele teologice. În acest veac, grija instrucției și a educației creștine îmbracă forme sistematice. Sf. părinți în paza căroră erau sufletele credincioșilor, dau îndrumări precise și amănunțite asupra felului cum trebuiesc crescuți și în ce măsură trebuiesc utilizate mijloacele de educație păgână; ia naștere o pedagogie creștină ce trebuie aplicată în creșterea atât a băieților cât și a fetelor.

Dr. Nicolae Crețu

Acțiunea de redresarea a școlii primare

(Conferința organelor de control din 13 Ianuarie 1934).

Ingrijit de soarta școlii primare ajunsă în timpul din urmă pe povârnișul desorganizării, fie din cauza crizei financiare, fie din cauza crizei morale, sau din cauza politicianismului nefast, Dl. Ministru Dr. C. Angelescu pe ziua de 13 Ian. a. c. a convocat din nou la București la o conferință pe toți inspectorii generali, inspectorii de circumscriptie și revizorii școlari.

Pentru orientarea învățătorilor noștri credem de bine să comunicăm aici pe scurt punctele principale din îndrumările date organelor de control și din măsurile luate de Minister pentru încetarea stării nenorocite de lăncezală și destrămare, în care se găsește azi învățământul nostru primar.

Din expozeul Dlui Ministru Dr. C. Angelescu și al Dlui director general Petre Ghițescu, extragem următoarele puncte:

1. Să se execute cu toată rigoarea dispozițiile legii privitoare la obligativitatea școlară. Nu se mai poate tolera situația nenorocită de azi, ca să frecventeze școala numai aceia cari vor. Pentru a se da posibilitatea ca toții copiii în vârstă de școală să se împărtășească de binefacerea acesteia, s'au sporit posturile de învățători cu circa 3.000. (În județul Mureș s'au dat 55 posturi noi).

2. Să se reinființeze atelierele școlare și cursurile de adulți, având în vedere că mai sunt o mulțime de analfabeți. S'a intervenit la Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Industrie ca aceste cursuri să se înființeze și în cazărmi și în fabrici. (Nu ne îndoim că învățătoria noastră se va pune la lucru ne mai așteptând alt îndemn și în cel mai scurt timp vom primi rapoarte despre numărul adulților în-

scriși și numele învățătorilor cari activează în această direcție).

3. Să nu mai absenteze nici un învățător dela post — fără concediu aprobat. Cei cari sunt siliți să părăsească postul, vor lua cu ei ordinul de aprobare al concediului, spre a-l putea arăta oricui îl va cere, iar la școală de asemenea vor lăsa o copie a acestui ordin.

4. Să se reînceapă fără amânare campania de construcții școlare (localuri noi, complectări, transformări). Ministerul Instr. va întocmi și pune la dispoziție planuri tip. Ministerul de Agricultură a promis că va da gratuit materialul lemnos necesar. În fiecare comună, unde este nevoie, se va înființa câte un comitet de construcție. (Acesta s'ar putea constitui prin complectarea actualului comitet școlar cu alte persoane, cari poartă la inimă cauza școlii). Acest comitet împreună cu organele comunale se va îngriji de pregătirea planului, strângerea fondurilor și materialului de constr., de supravegherea lucrărilor, etc., Ministerul de Interne a dat deja ordin ca întreg aparatul administrativ să dea tot concursul. Cu extrase din dehive verificate de Serviciul Tehnic al județului, fiecare școală va arăta materialul lemnos de care are nevoie, precum și locul de unde i se poate da.

5. Pentru intensificarea propagandei culturale să se organizeze serbări, șezători ; să se continue activitate cercurilor culturale. La aceste cercuri atât pentru lecția practică, cât și pentru conferințele ce se țin, să se pregătească totdeauna toți învățătorii din cerc, iar propunătorul și conferențiarul să se desemneze prin tragere la sorți.

Tot pentru intensificarea propagandei culturale să se procure pentru școli aparate de cinematograf și radio. (Ministerul se ocupă cu planul de a procura prin Casa Școalelor, eventual pentru toate școlile, aparate de radio, cari astfel procurate în mare, vor costa foarte puțin. Vor fi plătite, natural, de comitetele școlare).

6. Să se înființeze cantine școlare pentru elevii cari vin la școală din mari depărtări, sau ai căror părinți fiind muncitori prin fabrici, nu pot îngriji de hrana copiilor cum se cuvine. (Aceasta în orașul Tg.-Mureș și la școlile dela munte și de pe Câmpie.)

7. Să se îngrijiască mai bine de educația morală și religioasă a elevului. În acest scop s'a intervenit și la Autoritățile bisericești să oblige la colaborare și pe preoți.

8. Să se dea mai multă atențiune educației fizice. În școlile secundare și Universități se va introduce educația preregimentară. (În școlile primare se vor obișnui elevii cu disciplina militară prin exerciții de ordine, ascultare și antrenarea fizică. Este de dorit să se promoveze cercetășia).

9. În general se pretinde ca învățătorul să se cultive fără încetare prin cetire de cărți și reviste de specialitate. Cu prilejul inspecțiilor să se ceară socoteală despre lucrările cetite și despre biblioteca proprie a învățătorului.

10. Nu va putea fi recomandat pentru înaintare nici un învățător, care nu are școală complectă cu 7 clase și nu se manifestă în mod deosebit într'o anumită direcție întru propagarea culturii.

11. Cota de 14 % să se întrebuițeze în primul rând pentru trebuințele școlii de stat.

12. Toate cererile să fie înaintate numai pe cale ierarhică.

13. Organele de control să-și facă datoria cu toată conștiinciozitatea și seriozitatea. Lunar să înainteze tablouri de învățătorii cari lipsesc dela posturi și cari nu muncesc cu toată inima.

Să nu se țină seamă de nici o sugestie politică. Fiecare să se conducă numai după lege.

14. Minist. Instr. a intervenii la Minist. Sănătății, cerând ca personalul medical să viziteze cât mai des școlile primare, organizând combaterea boalelor și stăruind pentru înființarea farmaciilor școlare. Deasemenea s'a propus ca medicii să participe la ședințele cercurilor culturale învățătoresți.

15. Minist. Instr. a cerut Ministerului de Agricultură, primind deja răspuns favorabil, ca întreg aparatul agronomic dela sate să dea concursul manifestărilor culturale ale școlilor primare. Agronomii să predea cursurile de agricultură, pomicultură și viticultură la cursurile complimentare.

16. S'a intervenit la Minist. de Finanțe ca pe viitor achitarea salariilor învățătorilor să se facă prin percepții ca în trecut pe lângă chitanțe întocmite de Revizorat.

Importanta conferință s'a încheiat prin apelul Dlui Ministru către organele de control de a supraveghia ca toți dascălii să-și facă toată datoria, declarând că Dsa va fi alături de învățători la toate dreptele revendicări morale și materiale. Cere însă ca învățătorii să se lase de politică, să formeze sufletul tineretului, de așa ca acesta să-și iubească țara, neamul și regele. Invățătorul să fie un organ de ordine și disciplină, iar nu de soluție. Celor cari se abat dela datorie li se pun în vedere aspre sancțiuni.

Sperăm că acțiunea pornită din înflăcărata dragoste de neam a marelui român, care este D. Ministru Dr. C. Angelescu, va avea răsunet în sufletele tuturor dascălilor noștri și va duce la deplină isbândă.

Inspector școlar,
Ieronim Puia

BCU Cluj / Centrul de Cercetare și Bibliotecă Cluj
Iarnă.

*Ninge. Inghețate și ușoare cad tăcutele petale
Peste satul mic ce doarme ca 'n poveste amorfit.
Zurgălăi de bucurie se aștern ușor pe cale,
Mantă scumpă de hermină peste veacuri chinuit.*

*Dumnezeu aruncă lumii — proaspeți — fluturi mici de nea,
Și 'n firipă basme 'n casă și decoruri la ferești;
Peste patimile noastre și viața noastră rea
Ne aruncă amăgirea unor palide povești.*

*Ninge ; ninge tot mai tare, ninge ca 'ntr'un film rusesc,
Și cum singur stau în casă și - mi cânt versul în surdină,
Am uitat pe a mele patimi, am uitat să mai bocesc.
Și mi-e inima ușoară ca un flutur de lumină.*

Conștantin Ștefăniu

O pagină de sbucium din trecutul judetului Mureș.

(Continuare și sfârșit.)

Astfel s-a nădădnic falnica cetate a Gurghiului a cărei existență o mărturisesc astăzi ruinele.

Căzînd această cetate, s'au sfîrșit suferințele pe cari le-au îndurat locuitorii români din localitate și împrejurimi, cari pe lângă iobăgie trebuiau să contribuie cu avutul și sângele lor pentru apărarea ei. Intre suferințe a rămas ca amintire, pârjolul Turcilor chemați într'ajutor cu care ocazie au jefuit și prădat toate satele din drumul lor. De atunci a rămas vorba'n popor; „vin Turcii cu măciuci, dau în cap, dau după cap, sânge roșu bagă în sac.“

Ruinându-se cetatea, multe lucruri au fost acoperite de dărîmături, altele rostogolite în rîul Gurghiului. Intre alte obiecte s'a găsit în acest rîu la poala cetății și colopotul cel mare depe timpul lui Racotzi al II-lea. Se afirmă că un alt clopot mai mic tot din această cetate, se află la Iași; cînd s'au retras, Turcii au luat cu ei și un clopot. La Prundul-Bărgăului s'au ciocnit cu oastea lui Radu Șerban care le-a luat toate prăzile între care era și clopotul.

După dărîmare, domeniul acestei cetăți a devenit proprietatea unor nobili. Primul proprietar nu se știe. S'a constatat că între alții a avut ca proprietari și familia Kovacovsky Ștefan, care murind, fără urmași, proprietatea a trecut la Stat. Nu mult după aceasta, statul a amanetat-o familiei Bornemisa pe 99 de ani pentru suma de 10.000 florini. Familia Bornemisa a construit mult în Gurghiu. Prin anul 1828, a ridicat o fabrică de porțelan, una de hîrtie, alta de sticlă și mai multe mori. Intre transformările făcute de Bornemisa, merită amintită minunata grădiniță cu peste 100 arbori exotici. Aci erau mai multe fântăni arteziene, lacuri, canale de apă, basoreliefuri, statutele a o mulțime de personaje din mytologia romană și greacă cioplite în piatră, etc.

După ce statul a răscumpărat domeniul dela Bornemisa, aproape toate se pustiiră. Soarta cetății, o avusese acum grădina ; ea deveni pășune vitelor până către anii 1880, când principele moștenitor Rudolf de Habsburg și a ales Gurghiul ca loc de vânătoare, punând o nouă ordine, reparând și renovând interiorul și exteriorul cetății, transformându-o în castel princiar de vânătoare. După anul 1890, în Gurghiu s'a înființat școala de brigadierii silvici pentru care Statul dădu toate clădirile și parcul spre folosința școalei și profesorilor acestei școli.

Parcul este suficient îngrijit și acum, însă clădirea ce servește de școală și dormitoare pentru elevi, prin anii 1924—25 a suferit o transformare, care i-a stricat tot pitorescul de odinioară.

Romul Catarig.

Avânt.

*Aș vrea să urc spre culmile celeste
Rupând cătușele blestemului himeric
Ce m'a hrănit în besna genunilor terestre
Cu obida 'nsângeratelor prăpăstii de 'ntuneric.*

*Mi-e inima o stepă cu fântâni secate,
Mă arde 'nsetoșarea și dorul de lumină;
Am rătăcit pe drumuri atee și înoplate
Jertfind comori de avânturi zeilor de tină.*

*Aș vrea să urc pe culmile astrale
In sbor de fluture 'n setat de soare;
Aș vrea să sorb mireasma făcliilor stelare,*

*Să plutesc în sbor de inger prin eter:
Un fulg incandescent din misticul zenit,
Departa de mocirla terestrului auster
Cu sufletul înobilat și primenit.*

Alexandru Șara.

Biciu pentru concetățenii mei.

Despre o mișcare culturală, nu se poate vorbi la Târgul-Mureș. Panorama politică românească oferă și a oferit până azi — prea multe spectacole, pentruca o carte, o revistă, un ziar, o conferință să mai excite curiozitatea marelui public. Școala însăși s'a politicianizat, în detrimentul propriei sale chemări. Și astfel, tot timpul care a trecut după unire nu ne-a dat o revistă — nici măcar lunară — până acum nu de multă vreme, când și-a făcut apariția acest modest „Progres și Cultură“. Vreme de cincisprezece ani nu s'a putut scoate un trainic cotidian românesc acolo unde opinia publică minoritară vorbește prin patru cotidiane și nu știu câte gazete săptămânale. E numai un aspect al mișcării (mai bine zis al nemișcării) culturale târgumureșene. S'ar mai putea vorbi de multe altele. Conferințele neaudiate, Universitatea populară fără sprijin, Conservatorul concurat de câțiva băețandri cântători la scripcă, cu un tot mai mic număr de elevi, mai ales români, sunt toate date la proba unui penibil desinteres pe care neîncetat îl vedește publicul românesc pentru tot ceace se numește progres cultural. O perpetuă indiferență, o jalnică neglijare, exasperantă sfidare a tot ceace ar fi promovat cultura, pecetluște viața românească de aici, în cei cincisprezece ani dela unire. Ai impresia că lupta a o mie ani de robie a sleit tot entuziasmul creator al acestei populații, că asști la o neobstaculată degringoladă depe panta pe care cu atâta greu ne-am urcat (posibilitatea), că chiar acel elementar simț al conservării naționale și-a redactat necrologul. Ne-am făcut neîncetat vinovați de o criminală exterminare a oricărei inițiative, pe urma căreia puteam să ne așteptăm la o regenerare culturală; ne-am expatriat capacitățile, înțepân-

du-le cu desinteresul nostru, i-am sprijinit tineretului seratele iar nu opera consacrată trezirii la altă viață. A trebuit să-l citim pe Ovidiu Papadima la *Gândirea*, la *Floarea de foc* la *Calendarul la Gând românesc*, în Capitală, în Cluj, ori unde numai la noi noi nu. Pe Gherghinescu-Vania l-au relevat „Ramuri“, „Datina“, fiindcă noi nu-i puteam pune la îndemână o publicație. Pe dl. Alexandru Ceușianu suntem obligați a-l citi în coloanele revistei *Azi*, ale *Vieții literare* și — poate vă mirați — ale *Brașovului literar*, pentru simplul fapt că lenea cetățeanului cultural dela Târgul-Mureș nu mai voia să ajungă odată la capăt. Pe dl. Maximilian Costin, cu tot trecutul d-sale dela gruparea *Amicii Muzicei* și dela revista *Muzica* l-am îngropat de viu, atunci când încă atâtea lucruri noi ne-ar fi putut desveli. N'am fost în stare să susținem o tribună a spiritului.

Până când biata dascălime, cu salariile restante și-a lăsat plata din nou mutilată, de un argint, pentru a șterge o rușine. Și într'o bună zi s'a născut acest „Progres și Cultură“. Avem acum impresia că suntem cu revistă. Vă înșelați, domnilor. Căci învățătorii au scos o revistă *a lor*, una de specialitate, una care să le deservească interesele și mai ales una care să fie scrisă pentru ei, iar abuzul nostru nu va fi tolerat la infinit. Și mai e ceva: învățătorul e un tip intelectual deosebit, cu pronunțate tendințe spre ruralism și tradiționalism, refractar reînnoirilor spiritului, fapt care — în corpul acestei reviste — împiedică un paralelism cu preocupările atât de actuale în toate celelalte revistele, fie din capitală, fie din provincie. Toate acestea ne îndreptățesc să aspirăm la o nouă revistă. Chiar cunoscând împrejurările locale în cari ar trebui să apară, știind din bună vreme că pe lângă cei câțiva mai sus citați, un roi de sateliți fără viață își vor oferi „serviciile“, eu totuși propun o revistă. Nici prevederea că va fi o trambulină a nulităților, nu mă oprește a persita . . . Iar după aceste descurajante mărturisiri, când nu încetez a accentua necesitatea unei publicații, parcă aud ironia acidă a unui cititor :

— „Păi sigur . . . Dece n'am avea și noi faliții noștri...?“
la care eu voi răspunde cu mai puțină răutate :

— „Desigur!“ Ași fi în stare oricând ca să sacrific zece, pentru a-l creia pe al unsprezecelea. Unul singur din tot grupul dacă s'ar afirma ca o valoare, ar fi destul pentru un prim succes. Cu atât mai mult cu cât, în această privință ratații n'ar strica nimic. Absolut nimic. Căci în cultură, ca la oricare fenomen supus evoluției, totul merge ca în teoria, transformismului darwinian: În lupta pentru existență cei tari vor învinge, cei slabi vor deceda inevitabil.

Bilanțul celor 15 ani e profund compromițător pentru noi. O trezire din imperturabila noastră hibernare nu mai poate întârzia. Vecinii noștri au suflat alarma: „*Abecedarul*“ celor din Turda e un muștrător semnal.

Cernăuți, Oradea, Cluj, Sibiu, Brașov, Arad și câte orașe vreți să vă mai citez pentru a ne vedea în destul propria noastră imbecilitate?

Nicolae Ursu

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Adorație.

Patrie,

*în sărutarea ochilor negri
au surâs în mine darurile tale.
În vraja lor din taina ta trăesc
și tu le înflorești a visului cale.
Aurul ce-l flutură mândruța
pe umeri — ram blond în sărbătoare —
din dorurile tale, adunat,
din miriști, din focul de mioare.
Fața, neînflorită cireasă,
— podoabă din oglinzi de isvoare —
e rumenă din adierea ta,
din neisbăvit avânt spre soare.
Sărutul, neadunată miere,
ciorchine e din aurul din vii,
nectarul neuitatelor răsuri
și strop din vraja isvoarelor mii.
A apărut din ciutură de basm
— încă nu a fost asemenea mit —
și pe pământul tău s'a altoit ;
zână a mea și cântec înflorit.*

Patrie,

*tu nu-mi puteai mai dulce 'ncununa
credința mea, setea mea de tine.
Iubirea coborâtă în mine
ți-aduce ofrandă inimii senine !*

Vasile Netea.

Cronica pedagogică.

Radu Petre: Problema interesului și Metoda centrelor de interes.

Vorbim despre o carte apărută acum patru ani. E o carte care închide în paginile ei material de un interes permanent. La orice pagină sau capitol ai deschide-o, îți face un semn de oprire. Noi am citit-o și ne-a părut mult mai interesantă și mai utilă decît lucrările ulterioare ale fraților Stoian : „Din problemele localismului educativ“ și „Curente noi în pedagogia contemporană“. Pe când dd. Iorgu și Stanciu Stoian străbat inteligent crîngul poliform al unei pedagogii sociologice, d. Radu Petre un fin psiholog al colectivismului — pe bază de experimente, ne face cunoscută metoda centrelor de interes, după ce în partea I—IV documentează larg și temeinic existența și importanța problemei interesului pe care-l definește ca *poftă sufletească, foamea de a ști, de a cuprinde totul* în mrejele „*cunoscutului*“ printr'un elan vital. Metoda centrelor de interes bazându-se pe activismul lui John Dewey, ajunge la o complectitudine severă prin contribuțiile pedagogilor ; Dr. Decroly, Maria Montessori, Ed. Claparède, Ad. Ferrière, Glöckel ș. a.

A constatat și Platon că există ca nuanță psihologică un „ceva“ care te face să intri cu tot eul în miezul efectelor și al cauzelor. Este cea-ce numim *interes activ*.

Timp peste timp s'a suprapus, fără ca să satisfacem anumite legi sufletești pe cari le înăbușe și le ignorează școala de astăzi. Nu se face carte destulă ? Ba da, se face, tocmai că prea multă se face. Inșă, copilul nu simte niciun interes deci, nu participă voluntar la asimilarea materialul extrem de mult ce i se predă. Vrînd să le transmitem un bagaj de cunoștințe pe care le-am primit și noi — în fond, la asta se reduce instrucția — superficializăm viața,

realul social, mediul, care este cel mai puternic colaborator la formarea unei individualități. Nu ne adâncim *prin carte* la realitate, sau invers.

La aceste considerații ajunge d. R. P. cînd susține *metoda centrelor de interes*. Intr'adevăr, „materiile de învățămînt în cea mai mare parte depășesc capacitatea de asimilare și de memorizare a majorității copiilor“ și „prea multe lecții cu subiecte și scopuri diferite“, absența asociațiilor de idei. Acestei greșeli pedagogice, *Metoda centrelor de interes* îi o pune o împărțire a materiilor, de învăț. ținînd cont de marile funcțiuni psihologice; *Observația, Asocierea și Expresiunea*; cantitatea materiilor apropiată diferitelor grupe stabilite“. Așa urmează o depănare logică.

Această metodă apropie de realitate pe copil. Ea s'ar putea aplica — credem — cu un strălucit rezultat, dar numai cu un alt orar și cu o altă programă analitică. De ex. tot materialul de predat într'un an la cl. II. îl împărțim în trei sau patru centre de interes (obiecte). Fiecare din aceste obiecte (centre de interes), va fi cercetat din toate punctele de vedere; istoric, geografic, economic, legende, proverbe, expresiuni, etc.

Destul de competent în literatura didactică-pedagogică, d. R. P. a pus multă conștiință și pricepere în carte aceasta. Despre ea am spus prea puțin în raport cu meritele și valoarea ei.

Un singur defect; prea multe greșeli de tipar.

Istrate Drăgușan.



Cronica literară.

Ion Al. Bran-Lemeny: T a l a z. (poezii) Braşov.

Se simte un reviriment în lirica noastră din ultimul timp; reîntoarcerea la odihnă şi conţinutul poeziei tradiţionaliste. Fadul, searbădul poeziei moderniste cu toată bogăţia şi diversitatea imaginilor cari încercau a o promova, n'a câştigat aderenţa cititorilor, chiar dacă n'a nuanţat un ermetism interior, a ramas singulară, inaccesibilă cititorului din cauza lipsei de plasticitate, de expresie şi afecţiune tare. Poezia a fost şi e încă citită în mare parte numai de către cei cari simt necesitatea hrănirii din substanţa versului pe care-l vor încerca şi ei.

Iată de ce, cei cari nu scriu poezii, când ne cade în mână o plachetă de versuri *bune*, jubilăm. E cazul cu volumul de poezii „Talaz“ a d. I. Al. Bran-Lemeny. Suntem atraşi de mireasma puternică a versului, uneori unduios ca vântul pe coama holdelor sub cer de primăvară, alteori tumultos, năvalnic cum sunt apele de munte, sau Dunărea la Porţile de Fier (*Primăvară*). Construcţia interioară a versurilor din acest volum, supune, ordonă impresia spre colţuri de viaţă nouă. Umanism şi religiozitate, isbeşte timpanul sufletului (*Iisus*) până la atmosfera de elegie (*Elegie hibernală*). Acesta e accentul poeziilor din prima parte a volumului. Când încearcă diversitatea în tehnica versului abordând genul şi forma populară, în ritmul poeziei sale susură frumuseţea rurală ca un clipot de apă în imperiul nopţii (*Peisaj de iarnă la Săcele*).

Musteşte energia svâcnind haihui ca un vlăstar agrest în ritm de marş săltăreţ (Vulturul Carpaţilor).

Dar despre „tâlmăcirile“ d-sale din literatura germană (Goethe, Michael Albert, Heinrich Zillich, Egon Hayek, Iuliu Megay) şi maghiară (Ady Endre, Kacso Sandor) cari sunt de o frumuseţe egală cu originalul? E un murmur fluid cu existenţă aparte poezia d. Bran-Lemeny în literatura formativă a timpului. Din ea exală sentimente adânci, reflexii precise şi abundenţe estetice. Deaceea am trecut peste neplăcutul duium de greşeli de tipar, oprindu-ne asupra versurilor din „Talaz“ cari ne-au încântat urechea şi ne-au mulţumit sufletul înălţându-l ca într'o carte de psalm.

Nicolae Albu.

Gherghinescu Vania : Amvonul de azur. (Poezii).

Poezia Dlui Gherghinescu-Vania e un ram înflorit dintr'un basm ideal. O geană de cer deschisă peste un lac helvețian. O cântare în surdina unui crepuscul, soare risipit în miile de bobi de rouă. In lirica românească aduce suavitatea unui parfum de crin, toți macii și toate răsurile unui răzor bogat, umbre și mătăanii de troițe, imnuri din țărâna dulce a pământului străbun. 40 de poeme te înalță în pardisul frumosului. Dintr'un suflet cu mlădieri de iluzie și de vis s'au împletit zări de aur, imagini de basm, ciuturi de fluturi. O carte scrisă cu lumina din răsfrângerea unui soare. In vârtoare atâtor cărări zigzagate câte desenează poezia actuală, peste obscurul atâtor frământări și peste curgerea atâtor înnoiri, poezia Dlui Gherghinescu-Vania rămâne un sem de sănătate, de nobilă artă cu încrustări de diamant, un semn al artei românești. Incadrat între Nichifor Crainic și Ion Pillat, Dl. Gherghinescu-Vania țese mai departe spiritualitatea pură a poeziei românești, adâncind tradiționalismul și înflorindu-i posibilitățile. Poet desăvârșit, poezia sa poartă pecetia artei întregi, iar simțirea turnată în poemele sale pare oglindirea în cel mai candid isvor. Pornind acum câțiva ani la „Drum lung“ (1928, Scrisul românesc, Craiova) cu o „rugă“ pentru Domnița lui :

*In basmul vieții mele risipite,
Tu ești, de-acum, isvorul fermecat,
Descoperit de fiul de 'mpărat
Pe drumul lung al lungilor ispite,*

poetul a ajuns în „Amvonul de azur“, când

*Viața noastră e un basm trăit
Și tu-mi vorbeai de ea ca de-o poveste
Că nu mai știu din ceea-ce-ai grăit
De-i viața basm, ori basmul viața este*

*Nici eu de mai sunt eu în adevăr
Nu știu; când vorbele fi-s șoapte
Sunt tarba 'n care florile de măr
Iși scutură petalele în noapte.*

(Restabiliri).

Intre aceste două etape se deapănă gama năzuințelor și bucuriilor trăite, înnegurate, abia perceptibil, de veșnica zădărnicie a iluziilor într'un ideal de artă care ispitește și înfrânge pe orice mare creator.

*Cuvântul meu l-ași fi urut daltă,
Să încrustez cu el metalul
Cel scump și dur din steaua înaltă ;
Să fulger vidul depărtării,
Ori să cioplesc în fundul zării
Firide spre o lume nouă
În care cerul și pământul
Să fie una amândouă . . .*

*— — — — —
Și dacă altul mi-e cuvântul
Cu care-abia de scurm pământul,
E fiindcă vecinic visul scris
E numai așchie de vis,*

(Cuvântul visat).

A exprimat cineva mai viu acest sentiment, propriu tuturor poetilor ?

Dlui Gherghinescu-Vania îi sunt dragi câmpurile, psalmii, troițele, zările, Paul Valery, toamnele cu 'ndoieli, primăverile cu vise. În sufletul unui poet toate sunt simboluri, freamătă, împletesc legende, scornesc lumi. În fondul de mătase al sufletului anină chemări spre străluciri de artă, văpăi pe o oglindă de viață. Din taina lor înfloresc armonii, unde de soare, avânturi spre luceafăr. Se simte al lor, din ele, din pământul țării.

Pământ românesc

*— — — — —
Iubesc adâncurile tale îmbibate
Cu jertfe și glorii de regi
Și în care tmi simt implântate
Rădăcinile ființei mele întregi.*

*Mi-s dragi velințele și chilimurile tale
De holde și păduri . . .*

(Alma-Mater)

Demult nu s'a mai scris o carte asemenea „Amvonului cu azur“. Îi semnalăm aici splendoarea pentru vraja intimă ce a turnat-o în propriile noastre sentimente, în propriile vegheri. Criticii vor judeca-a cum vor, cu metode grozav de științifice, cu scormoniri de neașteptate înrudiri. Noi am omagiat „Amvonul de azur“ așa cum ne-ar fi bucurat o primăvară nouă, o dragoste caldă, ori un vis fermecat. N'am numărat silabele dar le-am trăit rezonanța; n'am analizat imaginile dar le-am admirat vraja. Am admirat sufletul și dragostea Domniței „ale cărei priviri și ai cărei pași urzesc și ritmează poezia și viața“ poetului, care, și apleacă ei bucuriile și închinările lui.

Pentru toată dulcea emoție trăită în 120 de minute de lectură, și pentru toate citirile și vegherile ulterioare care au cutremurat în noi un ideal și o iubire, trimitem Dlui Gherghinescu-Vania smerită închinare, de departe

*Din inimă își smulge cu fiecare rând
O jertfă de lumină, un sâmbure de gând,
De mila căror pleoapa și-o simte tremurând.*

Victor Lucrețiu

Traian Chelariu: Ex o d, (poezii) Colecția *Iconar*, Cernăuți.

Ce negrăită plăcere îți procură o carte de versuri citită în marginea tumultului cotidian. Viața trăită zi de zi, se pierde în prozaice preocupări ce-ți subjugă spiritul, acest fluid de esență divină, însetat de formele eterne ale perfecțiunii... Încătușat, rob al ambianței pluriforme, spiritul uman se lasă dus de torentul vieții. În zadar am vrea să facem un popas mai lung în grădina copilăriei, — epoca fericirii depline — în primăvara vieții, căci timpul, acest căruțaș neobosit, devotat stăpânului său, grăbește pasul către celălalt lăun . . .

Sunt gânduri ce ne stăpânesc citind gingașele versuri ale poetului Traian Chelariu.

Tablourile toamnei copleșesc imaginația acestui trist suflet, ce-și găsi exodul în anotimpul tip al melancoliei.

În mijlocul acestui sumbru peisaj, amintirile legate de prieteni, de dragostea dintîiu și a casei părintești, picură regretul în sufletul solitar :

*Chemai pridvorul casei părintești,
sfios, livada glasul mi l-a 'ntors . . .
Adevărat să fie că 'n ferești
albeață grea paiangenii au tors?*

(Cântătenă)

Acelaș sentiment de adâncă melancolie, exprimat în imagini de factura superioară :

*Doamne, cât pustiu arde în pereți, —
părăsit noroc pîlpîie 'n bureți !*

(Interior.)

Îndrăgostit de singurătate, poetul printr'o continuă interiorizare, atinge culmi nebănuite, de puritate sufletească, ca în : *Trupu' vorbește sufletului său* :

*Măreață, jertfa pururi se 'mplinește,
purtată 'n aripi, ultim fi'fiit;
eu m'am supus vieți omeneste, —
dece pe tine focul te-a sfiit?*

Cuprinsul drag al Bucovinei, patria scumpă a poetului, depozitul tuturor bucuriilor acestei vieți, își chiamă copilul drag în grădina plină de lumină a bucuriei, în mijlocul naturii, să-i împărtășească darnică, veselia ei;

*Uită de toamnă vino să ascult
cum și-potele picură și acum,
— departe de al orașului tumult
mai simți zglobiul rîset dedem it
prin p'insul stîns al apei de acum.*

(Cuprins)

Descătușarea finală, redobândirea libertății, a dorului de trăire, va veni numai atunci când, supus va asculta invitarea pământului strămoșesc :

*nici când n'am fost mai liber ca 'n acest
colț de pămînt căruia m am supus.*

(Cuprins)

După trudnice peregrinări, poetul își găsește odihna iluzorie ce i-o oferă viața de toate zilele. Dar sufletul renaște mai curat, purificat de zgura preocupărilor meschine, nobil, demn de a sta în fața supremului județ.

Poezia dlui Tr. Chelariu, prin izvorul ales al inspirației, prin elaborarea superioară a intelectului și prin forma adecuată a versului viu, deosebit de șlefuit, se situează în prima linie o tinerei generații de poeți.

Colecția „*Iconar*“ din Cernăuți, aduce un neprețuit serviciu literelor românești, prin execuția tehnică excelentă în care prezintă volumele ce le editează.

David Lazar



Reviste -- Ziare.

Societatea de Măine. Anul X. No. 12.

Cu numărul de față, excelența revistă împlinește 10 ani de existență. Evenimentul trebuie mărit de toți acei ce au urmărit desbaterea problemelor celor mai vitale ale Statul român în paginile ospitaliere ale acestei reviste. O recapitulație cât de sumară a scriitorilor și a oamenilor de știință cari s'au perindat la această revistă, atestă spiritul înalt, înțelegător al timpului prin care trecem, ce a stat în fruntea preocupărilor ei. Graba cu care a început, în domeniul social, să îmbrățișeze cele mai stringente reforme, cercelând pe baze științifice viața poporului sub cele mai diferite aspecte, i-a atras simpatia tuturor cercurilor științifice.

În domeniul artelor : literatură, teatru, plastică, în special cele din Transilvania, Societatea de Măine a adus incomprabile servicii. Problemele de cultură generală referitoare la marea masă a poporului au fost desbătute cu competență de eminențe condeie.

Iată deci la acest popas ce constituie un triumf în domeniul publicisticii din Ardeal, aducem cu recunoștință omagiul tinerei noastre reviste.

Revista Fundațiilor Culturale Regale. Anul I. No. 1.

Anul nou a adus un frumos dar literelor și culturii românești : o revistă pusă sub înaltul patronaj al Regelui. Ctitorul cultural al Țării, a început cu ziarul „Albina“ să aducă lumina și darurile științii în mijlocul poporului. Cu *Revista Fundațiilor*, inaugurează o eră nouă, mai fecundă în domeniul vast al culturii. Cele mai proeminente figuri ale literelor înconjură inițiativa regală, imprimând revistei caracterul de înalt amvon de răspândire al gândului și simțirii românești.

În șirul revistelor literare, apariția „*Revistei Fundațiilor Regale*“ constituie un eveniment neobișnuit nu numai prin diversitatea materialului tratat și prin garanția scriitorilor consacrați, ci și prin forma occidentală și prin numărul enorm de pagini (240) pe un preț derizoriu : 25 Lei.

În numărul de față întâlnim articole semnate de M. Sa Regele Carol II-lea, Gala Galaction, Tudor Arghezi, J. Ortega Y. Gasset, G. Bogdan-Duică, etc. Cronica bogată, scrisă de cei mai cunoscuți scriitori.

*

La Vie Politique et Litterarie, ziar independent No. 4, anul 1934.

Ziarul este scris în limbile franceză și română, cu un bogat material literar, politic-social. Colaboratori principali Louis Barbillion, prof. Univ. (Grenoble) *Litterature de guerre* ; Iuliu Valaori ; prof. Univ. *Poeta Safo* ; Paul Al. Ma-

cedonski, fiul marelui poet, și directorul ziarului, semnează literatură și politică culturală.

*

Suflet Românesc, fost „Flori de crâng“, anul I. No. 16—17.

În Oradea apare revista literară, culturală, *Suflet Românesc*, în jurul căreia s'a grupat intelectualitatea de acolo alimentând sentimentul național. Munca prestată cu asiduitate în cadrele revistei, merită toată lauda.

Credem că publicistica nu e și un loc de reclamă personală-familiară. Remarcăm articolele semnate de d-l George Botta, și I. Șugar. Abundă în poezie searbădă și efină. Cronica literară, apreciabilă.

*

Azi, No. IV. Noemb.—Dec.

Prețioasă contribuție la promovarea unei literaturi sănătoase. „Azi“ poartă flamura idealismului poetic cu mândrie și demnitate.

Studiul d-lui P. Manoliu asupra „Călătoriei la capătul vieții“ a lui Louis-Ferdinand Céline, documentat și concis. Remarcăm traducerile din Rainer Maria Rilke de Maria Banuș, versurile semnate de Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, etc... Un fragment de roman de Romulus Dianu, iar d-l Mircea Eliade un articol de polemică. Cronica excepțională și variată.

Viața literară, anul VIII. No. 151. — București.

Viața literară, este o publicație serioasă. Personalități literare distinse semnează articole demne de remarcat.

Colaborează d-nii J. Valerian, E. Lovinescu, Dragoș Vrânceanu, Ro-

mulus Dianu, Octav Șuluțiu, Aug. Pop. Versuri: Alex. Ceușianu, Zaharia Stancu, Ion Th. Ilea, George A. Petre, etc.

Ospitalieră condeielor tinere. Cronica bogată.

*

Gazeta Ilustrată, anul II. No. 11—12. Cluj.

Sub direcția d-lui Petru Bortș, *Gazeta Ilustrată* apare în condiții tehnice admirabile.

Oglindă fideală a tuturor faptelor mari naționale petrecute în Cluj, reportajii din țară și călătorii.

Cronica operei și teatrului semnată de d-l C. Albu.

*

Vremea.

Publicație săptămânală, „Vremea“ este poate cea mai bună revistă a noastră. Articole economice, politice, studii filosofice, eseuri, versuri, cronica internă și externă, teatrală și cinematografică, nuvele, schițe și întreg domeniul de manifestare spirituală. O atmosferă occidentală împune revista. Numărul de Crăciun și Anul nou este un adevărat eveniment în publicistica noastră.

Remarcăm articolele semnate de C. A. Donescu, V. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, Mircea Eliade cu „Bărbăția Păcii“, Petru Comarnescu, N. C. Angelescu, documentatul, lapidarul și obiectivul studiu al d-lui Emil Cioran: Germania și Franța sau Iluzia păcii, Mircea Durma, etc...

Nuvelele: Lașul de V. I. Popa, Logica Iubirii de Sanda Movilă, și Mehală de I. Peltz, sunt adevărate creații.

Cronica: Anului literar a d-lui Pom-

piliu Constantinescu — spre deosebire de a Adevărului Literar, e obiectivă cu prețioase comentarii și analize asupra scriitorilor.

Nu putem omite schițele, caricaturile și cronicile teatrale ale apreciatului desenator I. Anestin.

*

Lanuri. Revistă literară. Mediaș. Nr. 4—5. An. I.

E o publicație din care se văd nobile năzuinți de ridicare spirituală. Materialul din ultimul număr; proză și poezii, semnează; Lucian Costin, I. Al. Bran Lemeny, Horia-Petra-Petrescu, Mariu Radu-Voinea, Gh. Munteanu, Mihail Axente, George Popa, N. Ladmiss Andreescu și colegul nostru Alexandru Șara (Glodeni).

Cronica revistei ar putea fi scrisă mai cu miez când „Lanuri“ e înconjurată numai de talente tinere.

Gând Românesc. No. 8. Cluj. Incontestabil că această revistă este una din cele mai frumoase publicații din câte apar în Ardeal. Faptul că e condusă de un om destoinic ca domnul Ion Chinezu secundat fiind în munca d-sale de cunoscutul publicist ardelean d. Olimpiu Boitoș, ne îndreptățește a spera într'o prezentare mai substanțială a „G. R.“ în viitor.

Cum s'a ajuns la publicarea unui articol *mediocru* în fruntea revistei? O fi d. prof. C. Marinescu, capabil să scrie, dar în „*Tendințele actuale ale tinerimii*“, a turnat foarte puțin metal valoros. Inșă, această deficiență o aco-

peră mantia purității catorva versuri semnate de dd N. Caranica și de poetul oltean Radu Gyr, din care reproducem două strofe pentru ineditul lor;

*Sună lung. a lungă uscăciune
clopotele lungi bătute 'naungi . . .
Sună-a molimă și a 'ngropăciune,
pentru florile ciumate de prin lunci,
pentru vilele bubate 'n miez de vară.
pentru slujnica întinsă 'ntre velinți,
moartă de flăcăriță, a 'seară,
cu oftatul împietrit în dinți.*

(*Molima*)

Di. George Sofronie semnează un articol bun „*Problema păcii internaționale*“ a cărei soluționare „constitue titlul de răspundere sau de merit al omenirii post-belice“. D. Al. Ceușianu, al cărui scris e apăsător totdeauna de o pătrundere psihologică, scrie „*Povestea unui fapt devers*“, nuvelă de prea mari dimensiuni raportată la centrul acțiunii.

Cel mai sincer cu sine și mai precis cu alții dintre eseșiștii și criticii noștri tineri, d. Traian Herseni, cu certitudinea specialistului plin de argumente și capabil să formuleze legi și principii brodate pe cunoștințe și experiment, își începe cu acest număr, publicarea unui studiu; *Metofizică și sociologie*.

Urmează *Cronici*.

În *cronica literară*, d. Ion Chinezu face o obiectivă incursiune în interiorul romanului „În credința celor șapte sfeșnice“ de Victor Papilian. E cea mai bună cro-

nică literară scrisă până acum în „Gând Românesc“.

Rugăm să nu se supere d. Chi-nezu dacă i-am subliniat cu roșu o imperfecție de limbă la pag. 413 . . . „isbutește să puie (?)“.

Cronica economică; „Propaganda agricolă“ de N. Săulescu.

Mișcarea culturală mai puțin interesantă decât în numărul trecut.

Buletinul Astei.

Activitatea despărțământului Astei în Secuime.

*

Provincia literară. Anul II. No. 1—2.

Sibiul a fost întotdeauna regeneratorul sufletului și scrisului ardelenesc. Anul 1933 a adunat pe toți cărturarii acestui oraș într-o grupare numită „*Thesis*“. Pentru a da posibilitate de dezvoltare talentelor literare și a le salva din obscurul vremii și colbul provincial, această gruparea, cărui suflet bănuim că sunt dd. prof. Al. Dima, Pimen Constantinescu și frații Constant.

În ultimul număr colaborează;

Al. Dima, V. Hondriță, Paul Constant, Ionel Neamțu, Dem. Pand. Popescu, Ec. Săndulescu, Dr. I. Popescu-Sibiu, Mircea Alexiu, P. Irimescu și Pimen Constantinescu.

NOTE.

Uimărit cu viu interes activitatea colaboratorilor revistei noastre în domeniul publicisticii, înregistrăm cu deosebită bucurie știrea apariției în curând a primului volum de versuri intitulat: „*Din creanga lirică*“ a colegului Vasile Netea.

*

Prietenul nostru Nicolae S. Ursu al cărui scris dur și acidulat a provocat urturimi uneori prin obiectivitatea lui, va scoate în primăvara acestui an, un volum de „CRITICE“.

Amândouă aceste cărți vor apare în colecția „*ICONAR*“ (Cernăuți) sub îngrijirea celor doi distinși scriitori tineri dd. Mircea Streinul și Iulian Vesper.

*

În numărul 7 al revistei clujene „Gând Românesc“, colegul nostru Const. Ștefăniu (Teaca) are o frumoasă poezie intitulată „*Metamorfoză*“.

*

Bătrâna și serioasa revistă „*Viața Românească*“ în numărul de pe Decembrie aduce colaborarea fructuoasă a prietenului nostru Dl. Alexandru Ceușianu cu o poezie, *Copila mea*.

*

Aniversarea a 75 de ani din viața a scriitoarei suedeze Selma Lagerlöf.

În toată lumea s'a omagiat împlinirea a 75 ani de viață a marei povestitoare a nordului, Selma Lagerlöf. Un nume aproape tot atât de cunoscut ca și al lui Andersen. Ceeace atrage atenția noastră nu este viața ei — a fost o modestă învățătoare — ci opera care-i făcuse numele mondial. Debutul răsunător cu „*Gösta Berling Saga*“ fu succedat de „*Nils Holgersson underbara resa*“ și alte opere marcante traduse apoi aproape în toate limbile globului. Ca să pătrundem în structura scrisului

Selma Lagerlöf, trebuie să ne închipuim un Ion Creangă, mal evoluat și mai subtil. — În literatura noastră avem din operele acestei mari scriitoare două cărți: „Călătoria minunată a lui Nils Holgersson“ trad. de Florica Niță, și „Ierusalim“ (roman).

Cine știe, dacă această bătrână dela Marbacke din Vermland care prin basmele cu năbădăi și imposibilități terestre a înșeninat frunțile copiilor și ale oamenilor mari, n'a reabilitat pe savantul nefericit Nobel descoperitorul dinamitei.

(an).

*

† I. G. Duca

Un fir din mătăsă încontinuu încordat de permanența gândurilor mari a omului de stat, a fost viața lui I. G. Duca.

Inteligență superioară, orator mare, scriitor și gazetar distins, această forță multiplă care a fost I. G. Duca, a lăsat să-i ruginească tocul în călimara depe masa redacției, a atârnat imaginea literelor de crengile verbului cald, dens și vibrant, parînd și lovînd reductibil pe adversari. Era în arena politică.

Când sufletul său copleșit de amărăciunile vieții politice, cerea un adăpost, se refugia în câmpul înflorit al scrisului care-i deschidea belșugul unor isvoare de viață nouă; leagănul viselor ce-l ridicau deasupra brutalei realități. Și totuși *realitatea brutală* l-a smuls din sine pentru a nu-l mai redaniciodată. Il cereau interesele țării pe care a servit-o cu onestitate rară și devotament cald. Politica și urmările ei, i-au fost anticipate de formatorul său, Ionel Brătianu; „pentru un om iubitor de țară și conștient de răspunderile sale, politica este un șir neîntrerupt de jertfe, un drum pe care ești sortit să alegi mai multă nedreptate decât răsplată“ (I. G. Duca „Portrete

și amintiri“) El n'a șovăit. Il conducea dragostea spre mai binele țării. În această frământare l-a atins glonțul, care fulgător, nimici un masiv de gânduri și posibilități politice. ridicând spre culmile cerului sufletul lui I. G. Duca.

† Dr. I. Cantacuzino

Moartea marelui savant român, dr. I. Cantacuzino, este o altă mare pierdere ce o suferă România. Plecarea lui I. G. Duca — dureroasă pentru toți cari l-au apreciat — este urmată de moartea prietenului său, prof. I. Cantacuzino, întemeietorul marelui INSTITUT DE SERURI ȘI VACCINURI aproape unic în Europa.

Fost elev al lui Metehnicoff, după ce lucrase cîțiva ani în Franța, la institutul Pasteur s'a reîntors în patrie stabilindu-se ca profesor la Iași, apoi la București, unde se așternu pe muncă punând bazele institutului amintit mai sus devenind în scurtă vreme fala și nădejdea țării. Serurile, așezămintele și întreagă munca lui, aduseră alinare milioanele de suferinzi. Lucrările sale științifice au fost cunoscute în lumea savantă de peste hotare. Cunoscînd suferințele umane, speranța într'o îndreptare și o oarecare egalitate de tratament, l-au dus în mod firesc ca tînăr să se înscrie în partidul socialist. Propabil, acestui fapt se datorește intima prietenie cu Ferdinand Lasalle și cu alți mari socialiști din Apus.

Bunătațea unei inimi largi și a unui suflet bun cum a fost al său, este gradul la care ajung numai *mari binefăcători ai omenirii*. Prof. I. Cantacuzino a fost dintre aceștia.

(an.)

Partea oficială.

Revizoratul școlar al Județului Mureș.

No. 85—1934

Ordin circular.

Către

Toate școlile prim. de stat și grăd. copii din județul Mureș.

Avem onoare a vă comunica în cele ce urmează, ordinele de mai jos, spre știre și conformare.

1) Avem onoare a vă face cunoscut, că Ministerul Instrucțiunii prin decizia No. 4655—934, delegă pe ziua de 10 Ianuarie 1934, pe Dl Partenie DUCA, de Revizor școlar al județului Mureș.

2) Institutul de Psihologie din Cluj, făcând cercetări științifice cu privire la studiul gemenilor, dorește se aibă cunoștință de astfel de copii, cari sunt înscriși în școlile noastre primare și grădinile de copii.

Dv. sunteți îndrumați a raporta cât mai curând numele, etatea și clasa în care urmează astfel de copii.

Aceasta în baza ord. Serv. local de inv. Cluj Nr. 45288-933 (Rev. școlar Nr. 3877—933).

3) On. Minister al Instr. prin ord. Nr. 189.110—933, ne face cunoscut, că școala inferioară de Arte și Meserii din Turnu-Severin a executat stupi sistematici Layens, Dament-Blatt, extractoare pentru miere, gratia Hanemann etc. cari se pot procura cu prețuri foarte reduse, ușor de mănuit și la cari li se vor da explicațiile necesare, având și reducere la transport pe C. F. R. din gara Turnu-Severin, la orice stație din țară.

Doritorii, cari se ocupă cu apicultura, pot procura stupi

sistematici dela susnumita școală, însă fără nici o obligație. (Rev. școl. Nr. 3724—933).

4) In conformitate cu ord. On. Minist. Nr. 186.326 - 933, Serv. Local Cluj cu ord. Nr. 43.922—933, ne face cunoscut, că la Comisiunea Consultativă Heraldică s'au semnalat cazuri că diferite autorități, întrebuințează și acum sigilii cu stemele vechi ale țării.

On. Minister atrage atențiunea școlilor, că în viitor să întrebuințeze numai sigilii cu stemele noi, întocmite de Comisiunea consultativă Heraldică. (Rev. școl. Nr. 3862—933).

5) Avem onoare a vă face cunoscut, că On. Minister prin ord. Nr. 1903—934 a dispus să se distribue la fiecare șc. pr. de stat câte un calendar al ligii apărării în contra atacurilor aeriene, care costă 50 Lei. Având în vedere scopul frumos ce se urmărește pentru apărarea populației, precum și faptul că, contribuim la susținerea propagandei pentru apărarea teritoriului național, am dispus, ca din salariile pe Ian. a. c. să se rețină câte 50 de lei dela fiecare director, care se va prezenta apoi cu chitanța eliberată de noi, la comitetul școlar, de unde-și va ridica suma, iar calendarul va fi trecut în catalogul bibliotecii școlii (Rev. șc. Nr. 86—934).

6. In baza procesului verbal din 28 Sept. 1933 al Dlui insp. gen. N. Saxu, fiecare școală prim. de stat care a fost înzestrată cu unelte de ateliere, ne va înainta copie după inventarul ce se păstrează în arhiva școlii, arătând de unde au fost primite, s'au din ce fonduri au fost, cumpărate și dacă sunt puse în funcțiune sau nu.

Cerem următoarelor școli să ne raporteze de urgență următoarele :

a) Ulieș, ce s'au făcut uneltele complete pentru tâmplărie, trimise în 1927 prin Dl Gh. Nicolau ?

b) Lechincioara, ce s'au făcut cu uneltele complete pentru tâmplărie, trimise în 1927 prin Dl Nic. Stănescu ?

c) Șc. Nr. 1. Tg.-Mureș, idem trimise prin Dl Const. Ionescu ?

d) Sovata, ce s'a făcut cu războiul dublu pentru țesături de papură, trimis prin Dl Gh. Passat ? (Rev. școl. Nr. 2905—933).

7. Rugăm pe Dnii delegați însărcinați cu ridicarea salariilor ca imediat ce vor fi distribuite, să ne înainteze statele de plată semnate, pentru a putea face decontarea la timp.

8. Atragem atențiunea pentru a doua oră tuturor înv. noui numiți în jud. Mureș, pentru anul școlar 1933—34 că în luna Martie a. c. la toți acei cari nici până azi n'au prezentat dovezi despre reținerea de 1—2 % pentru Casa Pensilor, li-se va reține suma fără a se mai acorda nici un fel de amânare.

9) Invităm pe toți înv. de stat din jud. Mureș, ca până la 15 Februarie a. c. să ne înainteze chitanțele despre achitarea impozitelor față de stat (global, agricol, clădiri etc.) iar la impunerea ce se vor face pentru anul 1934, să se conformeze instrucțiunilor noastre, cu privire la facerea declarațiilor de impunere.

Tg.-Mureș, 16 Ianuarie 1934.

Revizor școlar,
Parteniu Duca.

Vă comunicăm ordinul Ministerului Instrucțiunii No. 11324 din 19 Ianuarie 1934 spre strictă conformare:

„Nici un concediu nu se acordă învățătorilor decât pentru forță majoră. Nimeni n'are voie să părăsească școala. Dacă să găsesc învățători plecați dela școală în alte condițiuni, se vor pedepsi și ei și organele de control.

Ministru
Dr. Anghelescu.

Sosind bonurile de impozite pe luna Octotomvrie și Nov 1931, invităm pe toți Dnii înv cari până la data de 1 Oct. 1931 au înaintat cereri pentru bonuri, să se prezinte la Revizoratul școlar pentru a și le ridica, numai între orele 12—1. Se pot ridica și prin procură.

In legătură cu ordinul nostru circ. No. 85—1934 aducem la cunoștință Dlor Președinți ai Cercurilor culturale precum și tuturor învățătorilor din jud. Mureș, că ședințele cercurilor culturale își vor reîncepe din nou activitatea. Acestea fiind suspendate numai pe timpul campaniei electorale.

Tg.-Mureș, 17 Ian. 1934.

Revizor școlar:
Parteniu Duca.

Dele Comitetul Școlar Județan.

Nr. 1464—1934.

C u m u n i c a t.

Către

Toate Comitetele școalelor de stat din jud. Mureș.

Din ședința Comitetului școlar județan ținută la 26 Ian. 1934.

In urma verificărilor făcute de către contabilul comitetului școlar județan, toate bugetele pe exercițiul în curs, cu excepția alor 5, au fost aprobate.

Ca urmare, rugăm pe domnii înv. dir. secretari ai comitetelor școlare rurale, se tindă într'acolo, ca toate cotele restante și curente, să fie neîntârziat achitate, luând contact cu domnii notari, — cari dealtfel vor primi ordine în consecință, — a face înlesniri și posibilități de plată a cotelor.

Cu ocaziunea desbaterilor marilor restante s'a luat hotărâre; comitetele în restanță cu p'ată cotelor să fie excluse dela ajutoare până când nu se vor putea pune în curent cu plata lor.

Târgu-Mureș, la 27. Ian 1934.

Contabil al Comit. Școl. Jud.

(ss) V. N. RADU.

Dela Asociația Invățătorilor — Mureș.

Toți domni colegi cari doresc să stea în timpul verii la Sovata în Casa de odihnă a Asociației, sunt rugați a-și înainta din timp cereri pentru a li se putea comunica ordinea în care vor fi primiți.



PROGRES SI CULTURĂ

Revista Asociației Învățătorilor din județul Mureș
și Buletinul Oficial al Revizoratului și Comit. școlar județan

Revista apare sub conducerea
Comitetului Asociației Învățătorilor Români
din județul Mureș.

Apare lunar, afară de Iulie și August

Redacția și administrația : Tg.-Mureș Str. Cogălniceanu No. 3

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL ANUAL:

Pentru Învățători lei 60, pentru Comitetele Școlare și alții lei 100.

Schimbul de reviste se va trimite pe adresa Redacției.

Manuscrisele se vor adresa Redacției.
Cele nepublicate nu se vor înapoia.

Autorii, cari doresc să li se anunțe apariția publicațiilor lor, sunt
rugați a trimite câte un exemplar Redacției revistei noastre.
